

ZÁKON 83/1990 Sb. ze dne 27. března 1990 o sdružování občanů

zákon číslo 83/1990 Sb., o sdružování občanů

ve znění zákona číslo 300/1990 Sb.

ve znění zákona číslo 513/1991 Sb.

ve znění zákona číslo 68/1993 Sb.

ve znění zákona č. 151/2002 Sb.

ve znění zákona číslo 230/2006 Sb.

ve znění zákona číslo 342/2006 Sb.

- Zpracováno podle:
- <http://obcan.ecn.cz/index.shtml?w=u&x=132554>
- <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/rady/kompletni/sdruzeni.html>
- <http://aplikace.mvcr.cz/seznam-obcanskych-sdruzeni/SearchResult.aspx>

-
- **Podle zákona o sdružování občanů mají občané právo svobodně se sdružovat a k výkonu tohoto práva není třeba povolení státního orgánu (je třeba pouze registrace). Občané tak mohou zakládat spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby a jiná občanská sdružení, jakož i odborové organizace a sdružovat se v nich.**

Důvody proč zakládat občanské sdružení

- Je výhodné být spojen s lidmi, kteří sledují stejný cíl. Hlas takto vytvořené skupiny může obecně mít (i když to tak nemusí být vždy) větší váhu než hlas jednotlivce. Občanské sdružení se například mohou za určitých podmínek stát účastníky správního řízení, v němž se rozhoduje o velkých investičních projektech.

-
- Občanské sdružení je osvobozeno od některých správních poplatků. Toto osvobození je stanoveno v zákoně č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích. Zákon nestanovuje osvobození občanských sdružení paušálně, ale v Sazebníku, který je přílohou zákona, u jednotlivých položek: pol. 3 (pořízení kopie úředních dokumentů), pol. 4 (ověření úředních dokumentů), pol. 5 (ověření podpisu), pol. 119 (výpis z katastru nemovitostí, kopie katastrální mapy apod.). pol. 120 (podání návrhu na zahájení řízení o povolení vkladu do katastru nemovitostí apod.).

-
-
- Nezanedbatelnou výhodou je také skutečnost, že občanské sdružení má šanci získat granty na podporu své činnosti, a to jak od soukromých dárců tak od nadací, mezinárodních institucí či českých ministerstev.

§ 1

- (1) Občané mají právo se svobodně sdružovat.
- (2) K výkonu tohoto práva **není třeba povolení státního orgánu.**
- (3) Tento zákon se nevztahuje na sdružování občanů
  - a) v politických stranách a politických hnutích,
  - b) k výdělečné činnosti nebo k zajištění řádného výkonu určitých povolání,
  - c) v církvích a náboženských společnostech.

§ 2

(1) Občané mohou zakládat spolky, společnosti, svazy, hnutí, kluby a jiná občanská sdružení, **jakož i odborové organizace** a sdružovat se v nich.

(2)

Členy sdružení **mohou být i právnické osoby**.

(3) Sdružení jsou **právnickými osobami**. Do jejich postavení a činnosti mohou státní orgány zasahovat jen v mezích zákona.

(4) Vojáci v činné službě nemohou vytvářet odborové organizace a sdružovat se v nich. Rozsah oprávnění odborových organizací sdružujících příslušníky Sboru národní bezpečnosti a sboru nápravné výchovy při uplatňování a ochraně jejich sociálních zájmu stanoví zvláštní zákon.

§ 3

(1) Nikdo **nesmí být nucen ke sdružování**, k členství ve sdruženích ani k účasti na jejich činnosti. Ze sdružení může každý **svobodně vystoupit**.

Nikomusmí být občansky na újmu, že se sdružuje, že je členem sdružení, že se účastní jeho činnosti nebo jej podporuje, **anebo že stojí mimo ně**.

Práva a povinnosti člena sdružení upravují **stanovy sdružení**.

§ 4

Nejsou dovolena sdružení

- a) jejichž cílem je popírat nebo omezovat osobní, politická nebo jiná práva občanů pro jejich **národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení, rozněcovat nenávist a nesnášenlivost z těchto důvodů, podporovat násilí, anebo jinak porušovat ústavu a zákony;**
- b) která sledují dosahování svých cílů způsoby, které jsou v rozporu s ústavou a zákony;
- c) ozbrojená nebo s ozbrojenými složkami; za taková se nepovažují sdružení, jejichž členové drží nebo užívají střelné zbraně pro sportovní účely nebo k výkonu práva myslivosti.

§ 5

Sdružení nesmějí vykonávat funkci státních orgánů, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Nesmějí řídit státní orgány a ukládat povinnosti občanům, kteří **nejsou jejich členy**.

Registrace a vznik sdružení

§ 6

(1) Sdružení vzniká **registrací**.

(2) Návrh na registraci mohou podávat nejméně tři občané, z nichž alespoň jeden musí být starší 18 let (dále jen "**přípravný výbor**"). Návrh podepíše členové přípravného výboru a uvedou svoje jména a příjmení, rodná čísla a bydliště. Dále uvedou, kdo z členů starších 18 let je **zmocněncem** oprávněným jednat jejich jménem.

K návrhu připojí stanovy ve dvojím vyhotovení, v nichž musí být uvedeny:

a)

název sdružení,

b) sídlo,

c) **cíl** jeho činnosti, (pro inspiraci: <http://www.mira-vlach.cz/vize-poslani-hodnoty>)

d) **orgány sdružení**, způsob jejich ustavování, určení orgánu a funkcionářů oprávněných jednat jménem sdružení,

e) **ustanovení o organizačních jednotkách**, pokud budou zřízeny a pokud budou jednat svým jménem,

f) **zásady hospodaření**.

(3)

Pokud stanovy neurčují něco jiného, jedná jménem sdružení až do vytvoření orgánu uvedených v odstavci 2 písm. d) přípravný výbor.

(4)

Název sdružení se musí lišit od názvu právnické osoby, která již vyvíjí činnost na území ČR.

§ 7

(1) Návrh na registraci se podává ministerstvu vnitra České republiky (dále jen „ministerstvo“).

(2) Nemá-li návrh náležitosti podle § 6 odst. 2 a 4 (anebo jsou-li údaje v něm neúplné nebo nepřesné), ministerstvo na to přípravný výbor bezodkladně, nejpozději do 5 dnů od doručení návrhu, upozorní s tím, že **dokud tyto vady nebudou odstraněny, řízení o registraci nebude zahájeno.**

(3) Řízení o registraci je zahájeno dnem, kdy ministerstvu došel návrh, který nemá vady uvedené v odstavci 2. **O dni zahájení ministerstvo bezodkladně vyrozumí zmocněnce přípravného výboru.**

Možné důvody zamítnutí registrace

▪ § 8

(1) Ministerstvo registraci odmítne, jestliže z předložených stanov sdružení vyplývá, že

- a) jde o organizaci uvedenou v § 1 odst. 3,
- b) stanovy nejsou v souladu s § 3 odst. 1 a 2,
- c) jde o sdružení nedovolené (§ 4),
- d) cíle sdružení jsou v rozporu s požadavky uvedenými v § 5.

I když jsou formality pro registraci splněny, ministerstvo může registraci zamítnout z následujících důvodů:

- Ze stanov vyplývá, že se nejedná o občanské sdružení, nýbrž politickou stranu, výtěžnou společnost, profesní komorou, náboženským spolkem nebo církví.
- Stanovy obsahují diskriminující opatření proti členům anebo jsou namířeny proti nečlenům.
- Jedná se o nedovolené sdružení ([§ 4, Zákon číslo 83/1990 Sb.](#)) - (sdružení zaměřená na omezování lidských práv, sledující dosahování svých cílů protizákonnými a protiústavními prostředky, sdružení ozbrojená nebo sdružení, která zřizují ozbrojené složky)

(2) O odmítnutí registrace rozhodne ministerstvo do 10 dnů ode dne zahájení řízení. Rozhodnutí doručí zmocněnci přípravného výboru.

(3) Proti rozhodnutí o odmítnutí registrace mohou členové přípravného výboru podat do 60 dnů ode dne, kdy rozhodnutí bylo jejich zmocněnci doručeno, opravný prostředek k **nejvyššímu soudu republiky**.

(4) Soud rozhodnutí ministerstva zruší, jestliže nebyly dány důvody k odmítnutí registrace. Den právní moci takového rozhodnutí soudu je dnem registrace sdružení. Na žádost zmocněnce přípravného výboru mu ministerstvo zašle jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace.

(5) Nebylo-li zmocněnci přípravného výboru do 40 dnů od zahájení řízení doručeno rozhodnutí ministerstva o odmítnutí registrace, **sdružení vznikne dnem následujícím po uplynutí této lhůty; tento den je dnem registrace**. Na žádost zmocněnce přípravného výboru mu ministerstvo zašle jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace.

§ 9

(1) Pokud ministerstvo nezjistí důvod k odmítnutí registrace, provede do 10 dnů od zahájení řízení registraci a v této lhůtě zašle zmocněnci přípravného výboru jedno vyhotovení stanov, na němž vyznačí den registrace, kterým je den odeslání. O registraci se nevydává rozhodnutí ve správním řízení.

(2) Vznik sdružení, jeho název a sídlo oznámí ministerstvo do 7 dnů po registraci **Českému statistickému úřadu**, který vede evidenci sdružení; to platí i pro vznik sdružení podle § 8 odst. 4 a 5.

§ 9a

- (1) **Odborová organizace a organizace zaměstnavatelů** se stává právnickou osobou dnem následujícím poté, kdy příslušnému ministerstvu (§7 odst. 1) byl doručen návrh na její evidenci.
- (2) Pro evidenci odborové organizace a organizace zaměstnavatelů platí obdobně ustanovení § 6 odst. 2, § 7 odst. 1 a § 9 odst. 2; ustanovení § 6 odst. 1, § 7 odst. 2 a 3, § 8 a § 9 odst. 1 se na odborové organizace a organizace zaměstnavatelů nevztahují.

Zánik sdružení

§ 12

(1) Sdružení zaniká

- a) dobrovolným rozpuštěním nebo sloučením s jiným sdružením,
- b) pravomocným rozhodnutím ministerstva o jeho rozpuštění.

(2) Pokud stanovy sdružení neurčí způsob dobrovolného rozpuštění nebo sloučení s jiným sdružením, rozhoduje o něm jeho nejvyšší orgán. Tento orgán oznámí zánik sdružení do 15 dnů příslušnému ministerstvu.

(3) Zjistí-li ministerstvo, že sdružení vyvíjí činnost,

a) která je vyhrazena politickým stranám a politickým hnutím anebo organizacím sdružujícím občany k výdělečné činnosti nebo k vykonávání náboženství nebo víry v církvích a náboženských společnostech (§ 1 odst. 3);

b) která porušuje zásady uvedené v § 3 odst. 1 a 2

c) která je v rozporu s § 4 nebo § 5;

neprodleně je na to **upozorní a vyzve** je, aby od takové činnosti upustilo. Jestliže sdružení v této činnosti pokračuje, **ministerstvo je rozpustí**. Proti tomuto rozhodnutí je možno podat opravný prostředek k Nejvyššímu soudu České republiky.

(4) Při přezkoumání rozhodnutí podle § 11 odst. 2 a § 12 odst. 3 postupuje soud podle ustanovení občanského soudního řádu o přezkoumání rozhodnutí jiných orgánů /3/. **Opravný prostředek má odkladný účinek**; jsou-li pro to závažné důvody, může soud na dobu do právní moci svého rozhodnutí činnost sdružení pozastavit. Po tuto dobu smí sdružení vykonávat jen činnost nevyhnutelnou k plnění svých povinností podle zákona. Soud rozhodnutí ministerstva zruší, jestliže nebyly dány důvody k rozpuštění sdružení.

(5) Zjistí-li ministerstvo (§ 7 a 10), že způsobem uvedeným v § 12 odst. 3 jedná organizační jednotka sdružení, která je oprávněna jednat svým jménem, postupuje obdobně způsobem tam uvedeným. Ustanovení odstavce 4 platí obdobně.

§ 13

- (2) Při zániku sdružení se provede majetkové vypořádání.
- (3) Při zániku sdružení podle § 12 odst. 1 písm. b) provede jeho majetkové vypořádání /4/ likvidátor určený ministerstvem.
- (4) Způsobem uvedeným v odstavci 3 se postupuje též při zániku sdružení podle § 12 odst. 1 písm. a), není-li jeho orgán, který by majetkové vypořádání provedl.

§ 14

Zánik sdružení oznámí ministerstvo Českému statistickému úřadu do 7 dnů ode dne, kdy se o něm dozvědělo.

Další kroky související se založením občanského sdružení

- **Ustavující členská schůze**
- Dalším krokem existence občanského sdružení je svolání členské schůze, kde by mělo proběhnout schválení stanov a volba statutárních orgánů. Až do jejich vytvoření jedná jménem sdružení přípravný výbor, pokud stanovy neurčují něco jiného (§ 6).
- Na ustavující členské schůzi by mělo být konstatováno, kdo je v souladu se stanovami zakládajícím členem (vloďte to do zápisu), popřípadě můžete přijmout další členy a teprve poté by mělo dojít k volbě orgánů sdružení. Jestliže předsedu volí jiný orgán sdružení než členská schůze (např. výbor), je vhodné, aby tuto volbu provedl okamžitě.
- O takové zakládající členské schůzi je potřeba vést pečlivý zápis obsahující podepsanou prezenční listinu. Jestliže proběhne i schůze jiného orgánu sdružení (výboru), pak je potřeba pořídit zápis i z tohoto jednání — tyto zápisy mohou být fyzicky na jednom papíře.

■ Finance

- Bude-li mít sdružení nějaký majetek, musí vést účetnictví.
- Aby mělo sdružení majetek, musí mít nějaké příjmy — k nim se váže povinnost podat daňové přiznání. Finanční úřady požadují, aby se sdružení registrovalo u finančního úřadu jako plátce daně (podle zákona č. 337/1992 o správě daní a poplatků).
- *Poznámka: Podle názoru právníků Ateliéru pro životní prostředí občanské sdružení nemá tuto povinnost se registrovat — podle § 33 zákona ji totiž mají subjekty vzniklé za účelem provozování podnikatelské nebo jiné samostatně výdělečné činnosti. Provedením registrace však nic nezkazíte a možná si ušetříte další nesmyslné dohadování s úředníky.*

▪ **Schůze občanského sdružení a zápisy ze schůzí**

- Pravidelně, v intervalu podle stanov sdružení, by se měly konat členské schůze, obzvláště má-li být na nich zvolen výbor či jiný orgán oprávněný jednat jménem sdružení. Například má-li výbor jednoroční funkční období, musí být jednou za rok zvolen!
- O takové schůzi je potřeba vést pečlivý zápis, jehož součástí či přílohou musí být podepsaná prezenční listina. Zápis musí obsahovat označení jednání, z kterého je pořízen; datum; hlavní body, o kterých se jednalo a doslovně/jednoznačně napsaný text bodů, o kterých se rozhodovalo spolu s označením, jestli tyto body byly schváleny či ne, popřípadě záznam o hlasování o těchto bodech (pro/proti/zdrželi se/minimum hlasů potřebných pro schválení).
- Tyto zápisy pak okopírujte a nechte úředně ověřit (na obecním úřadě provedou ověření zdarma, jedná-li se o sdružení splňující podmínky vyhlášky — viz přílohu č. 2). Takový zápis je jasným a jednoznačným dokladem o tom, že řádně proběhla členská schůze, kdo byl zvolen do orgánů sdružení, koho a čím pověřily tyto orgány a kdo je tedy oprávněn jednat za sdružení.

- **Plná moc**

- Je vhodné, aby ten, kdo je oprávněn jednat navenek jménem sdružení, udělil plné moci k zastupování sdružení těm osobám, na kterých se schůze dohodne. Plná moc musí být písemná. Její originál si zástupce rovněž může nechat nakopírovat a kopie úředně ověřit (opět u obecního úřadu), aby měl více exemplářů a mohl je například nechat zakládat do správních či soudních spisů.

- **Změna stanov existujícího občanského sdružení**

- Změnu stanov musí schválit ten orgán, který je k tomu podle stanov oprávněn (obvykle členská schůze), není-li tato otázka v platných stanovách upravena, lze dovodit, že je změnu stanov schválit nejvyšší orgán sdružení. O tom musí být proveden řádný zápis.
- Změnu stanov je sdružení povinno oznámit Ministerstvu vnitra do 15 dnů od schválení změny a zároveň mu zaslat ve dvojím vyhotovení text změny (§ 11).

- **Vzory podání:**

- [Vzor návrhu na registraci občanského sdružení](#)

- [Vzor plné moci](#)

- [Vzor stanov občanského sdružení](#)

- [Vzor zápisu ze schůze občanského sdružení](#)

- **Související dokumenty:**

- [Podrobný manuál k založení občanského sdružení na stránkách Ateliéru životního prostředí \(rtf, 130 Kb\)](#)

- [Registrace občanských sdružení v praxi Ministerstva vnitra \(studie NETTU\)](#)

